

PÉCSI FIGYELŐ.

Előfizetési díj:

Postán vagy Pécsre házhoz küldve: egész évre 5 ft., félre 2 ft 50 kr. negyed évre 1 ft 25 kr.
Egyes szám 10 kr.
Megjelenik minden szombaton
Egyes számok kaphatók Weidinger N. könyvker. (Szebeny-utca.)

Hirdetések ára:

Egy öt hasábos petit sor egyszeri megjelenésért 6 kr., 3-szori 5 kr., 10-szerért 4 kr. ártalán. — Minden hirdetés után 30 kr. bérletdíj fizetendő. A nyilatkozó petit sora 10 kr. A hirdetési díj előre fizetendő.

Szerkesztői iroda:

Fereneciek utcaja 44. sz. I. emelet.
Kéziratok vissza nem küldetnek.

A lap szellemi részét illető közlemények és előfizetések a szerkesztőséghez, a hirdetések pedig a kiadóhivatalhoz intézendők.

Előfizetheti helyben: a kiadóhivatalban, Blauhorn Antal úr a városház épületben, Lill János úr a budai külvárosban, Böhm C. F. úr a szigeti külvárosban lévő kereskedésében, valamint a vidéken minden postahivatalnál.

Kiadó hivatal:

Böhm C. F. ügynöki irodájában.
Fereneciek templomának átellenében.

Dr. Czirer Ákos

országgyűlési képviselőnk itthon.

Üdvözljük!

Vasárnap délelőtt a tizenegy órai vonattal érkezett városunk falai közé dr. Czirer Ákos, Pécs szab. kir. város országgyűlési képviselője, pártunk, a — függetlenségi párt hí bájnoka, hogy a város közönsége nagytöbbségű bizalmának, melyel megválasztatásakor felruházott, eleget teendő: beszámoljon.

A vasuti indóháznál nagy számú közönség fogadta.

A mint a felkiszorított nemzeti zászlóhoz ért, Simonfay János ügyvéd, volt orsz. gy. képviselő, a pártbizottság elnöke a választókerület nevében meleg hangon üdvözölte.

A hatvan lovasból álló banderium előlovaslága mellett megindult a menet, a fogatok hosszú sora.

A bevonulásnál két oldalt a nép nagy száma kalap-emeléssel és lelkes éljenekkel üdvözölte a — dr. Erreth Antal diszes fogatában ülő — fiatal követet, ki megszokott szívélves fiataljassággal fogadta a rokonszenves köszöntéseket.

Az apáca-utczában lévő Hölbling-féle házhoz érve, hol szállva volt követünk, leugrott a kocsirol és első sorban Simonfaynak, azután a banderium vezetőjének mondott szívélves köszönetet az tinnepélyes fogadtatásért.

Délután négy órakor beszámoló beszédét tartotta meg a „Hattyu” nagytérben, mely a rettenetes hőség dacára is csaknem zsufoltságig megtelt pártunk híveivel s az ellenpárt kandi közönségével.

A beszámoló beszédét egész terjedelmében közöljük.

Ime:

Tisztelt választó közönség! Az országgyűlés nemrég berekesztett második ülészakának törvényhozási tevékenységéről kötelességszerű jelentést tenni óhajtván: azon tiszteletteljes kérelemmel fordulok Önökhöz tisztelt választó polgártársak, hogy előterjesztendő számamadtételemet jó-

akaratu figyelemre méltatni kegyeskedjenek. Részemről igérem, hogy becses türelmüket, tárgyam fontosságát túlhaladó mértékben, igénybe venni nem fogom.

Azon súlyos lelki aggodalom, mely mult évi beszámolásom alkalmával, amidőn sikertelen küzdelmek meddő eredményét valék kénytelen elősorolni, egész valomat áthatotta, ma is élénk emlékezetemben van, s ezáltal csak annyiban fordult kedvezőbbre helyzetem, hogy módomban állván itt-ott némi öröndetést is jelenthetni, szerencsésebb viszonyok közt vázolhatom a most lefolyt ülészak működésének képét, mivel e munkám körül nem találkoztam azon torzalkodások sokaságával, a melyek a mult évi törvényhozási eredmény fölül tavaly bemutatott rajz öszbenyomását oly kiáltó mértékben értéktelenítették.

Távol legyen tőlem azon kísérlés, hogy a nemrég bezárt második ülészak tevékenységének eredménye felett meg nem érdemelt talázkokba eső bámulatot fejezzek ki. Birálni fogom azt igazságosan és higgadt önmérséklettel, s ezt igen könnyen tehetem, mert bírálatom hangját meggyőződésem erejéből meríti.

E meggyőződés pedig azon vélemény nyílt kimondására ösztönöz, hogy a most lefolyt ülészak működése egy általában, mint különösen, az első ülészak tevékenységéhez viszonyítva szembeállítva javulást mutathat fel; de amidőn ezt készségesen elismerem, korántsem vagyok hajlandó hangommal azon dicőnek fokozásához hozzájárulni, mely az elért eredmény értékét túlbacsló, a hozott törvényeknek a gyakorlati életben nyílvánandó hatását be sem várva, illetőleg számba sem véve, abszolút jóságot hirdet már ma is ott, ahol majd csak a jövő lesz hivata bírálatot mondani; nem vagyok hajlandó a részletes sikerek fényétől elvakítva magamat s másokat azon tévhitbe ringatni, hogy „a létért való küzdelmet immár befejeztük!”

A nemzeti lét és jólét eszalhatatlan fokmérőjének, ugy, mint a pénzügyi helyzetnek számokkal igazolható stagnációjá, s a gazdasági visszaesésnek kétségbe vonhatatlan tényei előtt szemet hunyni nem lehet és nem szabad.

Az általános pénzügyi helyzet időlegesen javult, mondják az optimisták, s nem akarom tagadni állítáukat. De nagyot hibáznak, amikor még e pillanatnyi sikert is a mostani kormány érdemei rovataiba írják, mert e partialis siker inkább az európai pénzpiacz kedvezőbb konjunkturájában leli magyarázatát, miket, hogy a kormány alkalmas időben hasznára fordított, valóban csak az róhatja fel neki érdemül, aki a kötelesség teljesítését is érdemszámba szokta venni.

Aki azon boldog hibben él, hogy a

kormány, mely 8 évvel ezelőtt az államháztartás egyensúlyának helyreállítására vállalkozott, s e végből elveit is lomtárba dobta; aki azt hiszi, hogy e téren valami számbavehető lépést tett előre, az, mert, mint mondják, a hit boldogít, legyen boldog e hitében; de aki figyelemmel kíséri, nemcsak a korán megtapsolt miniszteri exposé-kat, hanem a zárszámadások kiábrándító eredményeivel is foglalkozik, az fájó szívvel fogja velem együtt bevallani, hogy az államadósági kamattohernok ijesztő mértékben való növekedése, az adóknak egészen a lehetetlenségig való fokozása, s ezek mellett a teherviselési kétség emelésére már az önfentartás ösztöne által paranosolt intézkedések teljes ignorálása egyáltalában nem az az út, a melyen az államháztartás rendezésének kétségkívül magasatos célja felé siker reményével haladni lehetne.

Mert ha még oly bőséges is azon bizalom, melylyel a külföld pénzpiaczi hazánk fizetés-képessége iránt viseltetnek, de kiaknázzhatlan kinosesbánya nem létezik, s azért nem cselekszik észszerűen az, ki ahelyett, hogy a nemzet termelési erejét virágzásra juttatni igyekszik, feltétlenül megbizik a vele szemben mutatott bizalom kiapadhatlanságában, mert jöhetnek idők, s ne adja az ég, hogy jöjjenek, amidőn e bizalom túlléni nem függ okoknál fogva megfoghatókat, amidőn a nemzet aztán pusztán önegyjére leend utalva s vezérlő csak akkor fogják belátni, mily nagy bünt követtek el, amidőn a teherviselési képesség emelésére célzó üdvös reformokat, akár tehetetlenségből akár politikai tév-nézetektől félrevetettelve, megvalósítani elmulasztották.

Aki látni akar, láthatja, hogy nem az előirányzatok önámító és másokat kápráztató kláuzinó után kell a valót megítélni, hanem az évi zárlatok tényleges eredménye után, s ha ezeket tekintjük, valóban nagyon le fog hullni azok elragadtatása, kik a pillanatnyi sikerek mámorától elkábítva, nem tudnak, vagy nem akarnak a szemükre tapadt hályogtól megszabadulva azon sötét háttér felé tekinteni, melyet az optimizmus félreismerhetlen cselzattal ködbe burkolni igyekszik.

Igaz; bizattak Önöket jól értesült kormánypárti közönségk legjobban is azzal, hogy a pénzügyminiszter a jövő évre majd módját eíti a ma még 22 millió deficitellel küzdő egyensúly helyreállításának — legalább papiron. Ismerjük ennek a módját is s félünk tőle, mert az államháztartás egyensúlyának e helyreállítási módját egy hívják, hogy „adóemelés”, és ez egyetlen szó kommentár nélkül is elég hatalmas arra, hogy kellemetlen hangulatot keltsen még a legloyalisabb körökben is.

Azt szokták mondani, hogy annak, mit az újságok írnak, csak a felét kell elhinni. Évvél a hírrel is úgy leszünk, az egyik fele, az adóemelés bizonyára teljesülni fog, a másik fele, az egyensúly helyreállítása pedig, mert ugy sem hitte senki, a meg nem valósult ábrándok számát fogja szaporítani.

Érezzük mindnyájan, hogy a helyzet 8 év óta a javulás felé igen csekély lépést tőn előre, s e javulás is főképp abban rejlik, hogy az államadóság egy részének kamatterhe leszállított, de e partialis javulás alig érezhető, mert az adók emelkedtek, az államadóság évi terhe rohamosan növekszik, s mindezek mellett még az államvagyon elárúsítása is napirenden van. S mindez miért, mi czéllból? Azért, hogy állami életünket, mint mondják, a modern állam kívánalmai szerint berendezhessük. Szép czél! Bár erre használnák fel a pénzerőket s ne oly sok gyümölcsötlen beruházásra, bár látnánk haladást e czél felé, mely végett az eszközöket oly kiméltelen szigorral veszik igénybe, bár látnók a kibontakozás lehetőségét, bár látnók a határt, mely kinos vergődésünknek valahára végét szakítja.

A budapesti angol főkonzul hivatalos jelentésére bizonyára senki sem fogja rá, hogy az ellenzék által van befolyásolva. E jelentés előadja, hogy összes jövedelminknek 87 1/2 %-át az államadóságok kamatai emésztik fel, előadja, hogy a további adóemelés a lehetetlenségig határos, mert már a mostani is alig elviselhető. Elmondja, hogy az államháztartás ez évi mérlegének egybeállítását, mely szerint a hiány keretszámban 21.700.000 forint van előirányozva, helytelennek tartja, mert benne bevetelképen oly tételek is szerepelnek, amelyek fedezésül az államjáradek-kötvényeket kénytelen kibocsátani, s ha ezeket a hiányhoz hozzáadjuk, az már 342 millióra emelkedik, végül elmondja a valósághoz híven, hogy a mérleg illetően összehállítása azon feltévesen alapult, hogy a 217 milliónyi 6%-os aranyjáradekből június 1-éig 97 millió konvertálható lesz, ellenkező esetben a kiadási rovat, tehát a hiány is megfelelőleg nagyobbodni fog. Valóban meglepő, hogy e külföldi elfogulatlan tekintély véleménye mennyire megegyez azon bírálattal, melyet annak idején az ellenzék terjesztett elő.

Mindamellott, hogy a finansziális helyzet nagyon súlyos aggodalommal tölti el mindnyájunk lelkét, ez évben mégis némileg kedvezőbb a mi helyzetünk Önökkel szemben, mert a hozzájárulásunkkal alkotott törvények közt vannak olyanok, melyek hol javítva, hol hiányt pótolva lesznek hivata közelethatni, s melyek, ha a gyakorlat mezején is alkalmasoknak bi-

zonyulnak, a mult ülészak meddőségéért némi kárpótlást fognak nyújtani.

Egy nevezetes előnyvel bírt ezen ülészak az első felett annyiban, hogy a nemzet képviselote a külpolitika terén meg levén kímélve a multban előfordult zavargások ismétlésétől, módjában állott erejét és figyelmét, melyet tavaly az ország déli határain lezajlott események, illetőleg az ezek megfékezésére kért pénzerők megadása körülí heves viták között időre lekötve tartottak, belreformok megalkotására irányozni.

Nem lett ugyan hűtelen a kormány ezen ülészak alatt sem azon eddig követett eljárásához, melyet legjellemzőbben „foltozás”-nak lehet nevezni, de annyi áll, hogy az utóbbi ülészak tárgyalási rendje kedvezőleg üt el az elsőétől annyiban, hogy számos organikus törvényjavaslat került elének, melyek ha nem is nyertek mind azon irányban és szellemben megoldást, amint azt mi óhajtottuk, mégis már e javaslatok természeté s a nemzet beléletébe nyúló intézményeik közt találhatók olyanok, a melyek a hasznos eredmények legelőtté kétségtelenül az utóbbi év javára hajlítják.

Nem lett hivatásom Önöket, tisztelt választó polgárok az összes, gyakran csak átmeneti értékű s lokális érdekű tárgyak fázását tömkelegbe vezetni, s azért feladatomat — hitem szerint — úgy oldom meg leghelyesebben, ha ismertekni fogom azon javaslatok sorsát, melyek közérdekl voltuknál fogva mindnyájok figyelmét kíválólag megérdemlik.

Kezdem pedig azokon, melyekre nézve már mult évben volt szerencsém jelenteni, hogy az előkészítés stádiumában álltak.

Ezekközt sok tekintetben első rangot igényel magának a középiskolai tanításról s tanárképesítésről szóló törvény, mert mindnyájan elismerjük, hogy, a tanügyi kérdése azonos a nemzet szellemi haladásának, a közművelődésnek kérdésével, e kérdés helyes megoldása oly elválatlan kapcsolatban áll a magyar nemzet jövő boldogulásával, hogy élönken érzett szükséglet képezett ennek mielőbbi célirányos megfejtese.

Több mint 10 éve annak, hogy a nemzeti és közművelődési szempontból oly rendkívül fontos tanügynek alkalmas törvény utján rendezésére célzó kísérletek, ismétlenen megújultak; míg végül a jelen ülészak alatt sikerült a régóta függőben levő kérdést hosszú és heves harcok árán ugyan, s nem is általános megnyugvásra, de tanügyi és főképp magyar állami szempontból — elég helyes alapon megoldani.

E javaslat tárgyalása sikra állítja a

— Vezér ur még mindig ott fekszik a konyhában. Megparancsolta, hogy senkinek se szóljak. A fején nagy tángócs seb van s egész teste, mintha össze volna törve. Az uram már bement a városba kocsiért, hogy hazá vigyük... Ezt az aranyos jószágot meg ott lettem a tűzhely előtt. Valami asszonyg veszthette el.

Rubintokkal megrakott medaillon volt. Pétor azonnal a Klárának ismerte. A mikor letépte a kendőt róla, akkor hullt le a földre.

A völégény gépszeriten zsebébe tette, s neki indult a hűvös, csillagos éjnek.

II.

A medaillon! Ez volt első gondolata Péternek, midőn az álmatlanul átvérgődött éj után, rövid szenderegéséből újra felriadt. A nap fénye már átszűrődött az ablaktáblák keskeny résein. Többé nem volt nyugta. Elviszt az elvesztett ékszett Klárának, a ki tán már keresi is.

Néhány percz alatt felöltözött a völégény. Mielőtt elhagyta szobáját egy furcsa kérdés tolokodott lelke elé: „Mit rejt magában a medaillon?” Arczépp, hajfúrt, valami szemmel látható emlék van benne bizonyára. De kié? Ezt meg kell tudnia azonnal!

Már elővette a rubintos czifra tárgyat. Kezei remegtek, a mint tartá, hogy felnyissa... E pillanatban habozni kezdett. Hátha átok az, mi e parányi ékszerben lakozik? Elbirná-e viselni most eleszajzott lelkével, fordult szívével a végső csapást, a szörnyű bizonyosságot? Oh, hisz a mig nem tudja meg a teljes valót, még nem veszett el, még jóra fordulhat minden... Aztán van-e joga hozzá, hogy kutassá-firtassa Klára titkait? Igaz, hogy már a megválaszolat: de megsérthetné azzal, hogy a legrosszabbat tettezte föl róla? Ime, a medaillon nála van, Klára tudta nélkül:

TÁRZA.

Holdas éj.

Oly hűs, nyugodt, főséges szép az éj,
Azúr tengerben egy ezüst hajó,
Vonn! a hold az ég végtelenén,
A bérceket bűvös fényárba vonja
A völgyeket lágy köddel önti el,

Keblemre rég nem érzett megnyugás száll,
A szende fény behat szívem mélyébe,
Ott éjt oszlat, zord homályt elűz,
Még könnyebbít egy rég viselt teherből
És fölészak egy elnyomott sóhaj.

Oly néma minden, elpihent a szél is,
Az ágak közt alussza csöndes álmat,
Nem hallja a kis csalogány dalát,
Mely egy közel bokornak rejtekéből
Árasztja szét édes bús hangjait.

Mint forró éjen eltikkadt virágot
Megenyhíti a derengő hajnal csöppje,
E hangok egy enyhítik égő keblemm,
Csodás érzéssel, — fényvel töltik el
Oly édes, tiszta, égi boldogsággal.

Kacziány Géza.

Garádi Péter menyasszonya.

(Elbeszélés.)

Írta: Prém József.

I.

Az utolsó vendégek is mind eltávoztak. Pompás szüreti mulatság volt. Garádi Péter, a házi gazda, ott lent állt az országuton s bucsút integetett a plaidejkeibe burkolt kisasszonyoknak s menyecskéknak, a kiket ugyancsak megfogartak a mai délutánon. Mennyi gyönyörű teremelés! Székék, barnák, az embernek fájna szíve, ha választania kellene közt-

lők. Nincs is széles e hazában olyan virágos kert több, mint Győrköny város — beh! szép rószák is teremnek benne!

De egyik sincs olyan, mint Decséri Klára, ez a pajkos szemű, csintalan mosolygású, sugár leány, a Garádi Péter menyasszonya. Épen három hete, hogy eljegyezte, s épen harmadhetre hogy előszőr látta. Áldja a sorsot, hogy öt évi gondatlan gavaléros fővárosi élet után eszébe jutott ismét a győrkönyvi szüret. Erre rándult ide, a szülő városába, s a mint jött és látott, azonnal győzött is.

Volt is csodálkozás, suttogás, szobeszéd, a mikor híre futott a napi eseménynek, hogy Klára hirtelen menyasszony lett. De hisz maga Péter ámult a legjobban, mikor egy reggelen csak arra ébredt, hogy karikagyűrű csillog az ujján, s ez a fény semmi más nem jelent, minthogy a legigézőbb teremés, az egyetlenegül láncszemmel örökre le van kötve hozzá.

Nincs is boldogabb ember, tán az egész föld kerekén, mint ő. Beszéltek ugyan neki, hogy ez a nagy-mohón megéjtelt eljegyzés eredetinek eredeti, de sohase hoz szerencsét, s ugy tetszett, hogy egyik másik jóbarát és asszony-ismerős, homi ártatlan célzást is koczkatottot felebaráti szives tanácsadása közben. Mert mégis csak feltűnő dolog az, hogy Klára hirtelen szakított Vezér Arthurral, a ki pedig — de hát, mit is tudnak róla? Azt, hogy már egy éve dicsekszik a szép lány bizalmával? Vagy azt, hogy a mai mulatságon is folyvást körülte lebszelt?

Igaz, most is visszamaradt a szöllőben Klarával és Ágnes mamával — tán ez is jelent valamit?

Hát bizony jelent, és ugy lehet, hogy sokat, sőt tán mindent.

De mit tud erről Péter. Ő nem lát, nem hall, ő boldog. A mint visszafelé halad a keskeny hegyi ösvényen, levezi a

kalapját, hogy az öröm izgalmaifól forró fejt az esti hűs levegő meg-meglegyintse. Az átelleni hegytetőn szabadon dévájködő szöllő le-leront reá, s incselkedve a szöllő és diófa illatát szórja feléje. Az égen itt-ott néhány csillag bujt elő, s merőn nézi ezt az elégedett, derült szívű embert.

Ott fonn vár a menyasszonya. Még egy boldog órát töltönek majd együtt a jó barát s a garde és dalm társaságában, egész meghitten, édes pihenésül. Aztán hazamennek ők is. És otthon álmukban folytatják a lezajlott vigalmat, a szédületes táncot, a pillanatnyi ölelést s az édes futólagos csókiváltást. A mint ez eszébe jut Péternek, vére hevesebben lüktet halántékai körül és meggyorsítja lépteit.

Klára benn lesz a ház konyhájában, a nyílt tűzhely mellett, hogy melegedjék. Odatartott egyenesen.

Ah, miért nem rögöntött a véletlen valami csodát e pillanatban, hogy felirtóztassa sietős utjában?

A homályosság már-már sötétséggé vált, s köröskörül még csönd uralkodott, melyet csak egy-egy éji bogár zizezése szakított meg.

Péter gyors léptekkel haladt a ház felé. A kitért ajtó előtt azonban hirtelen megállt, mintha nebbele vágta volna valaki.

A tűzhely lobogó lángja mellett Klára állt. Valláiról jobbra-balra lecsüngött se-lyem-shawlja, — kezeit a tűz fölé tartá. Egész közel hozzá Arthur állt, ki ingerkedve feléje hajolt egész a nyakához, miközben suttogott valamit. Egyszerre Klára mindkét kezével megfogta a tolokodó udvarló arczát, a mire Arthur gyors mozdulattal átkarolja, hogy megcsokolja.

A menyasszony e pillanatban az ajtóra nézett, mintha sejtette volna Péter jelenlétét, s egy sikolylyal félre ugrott s védelmező magát.

E mozdulat alkalmával lecsüngő shawl-

szakemberek minden árnyalatát, és meg-nyugvással kell konstataciónom, hogy a mai állapot fenntartásának védeje nem akad, afelett mindenki pálcázott, jobbnak alkotását elodázhatlan életszükségnek nyilvánítván.

A tárgyilagos bírálat mellett helyet és szót kért magának a protestans anto-nomia sérelmi remonstrációja is, mely fel-lépés indokolt voltát egyébként legjob-ban bizonyítja azon körülmény, hogy ag-gályai alapossága elől a kormány sem tért ki, s a javaslat lényeges átalakításá-hoz maga is hozzájárult.

A tárgyalás menete, amint az ellen-tetés érdeke találkozásokkor mindig meg-szokott történni nem maradt épen ment a kellemetlen diszonanciától, s voltak kik attól is tartottak, hogy a vallási viszályok régtől nyugalomra tért réme, a jó ügy ro-vására újra felüti tejét, de végre is lezaj-lott a szóharcz, a kedélyek hullámai el-simultak s a partikuláris érdekek fölött győzött a hazafiság.

A törvényhozás kifejezett autonóm jo-gokat a törvény szorgosan figyelembe vette, s összhangba hozta őket az állam eszméje s természetéből folyó felügyeletjog gy-a korlásával. A nemzet kormánya ellenőrző befolyást nyert a tanügy menetére, módot a hazaelenes üzemek elfojtására, erőt nyert a magyar állameszmé megizosodás-ának, s a nemzeti kultúra fejlesztésének előmozdítására.

Az uszorról és a káros hitelügyle-tekről szóló, szinte a múlt évről hátralé-kes javaslat is elintéztetett.

Az abszolút tökézsabadság elvének apostolai ám vádoljanak érte szabadelvű-ség hiányával és visszalépéssel, de akik az uszorról által hanyagított, hitelle szorult nép még megmenthető vagyonát, erre érdemesnek is tartják, azok csak örmöml üdvözölhetik a törvényhozás ez alkotását, mely számolva a kétségbejött helyzettel, meghajolt az opportunizmusnak és esetben helyes szabályt előt. Az or-zszággyűlés csak kötelezettség teljesítésé, a midőn e törvényt, szakítva az alszabad-elvűség hazug elméletével, ritka egyhangu-sággal elfogadta. — E törvény lelkiismer-etes végrehajtása sok jót hozhat, sok bajt megelőzhet, sok gonoszsgot megtorolhat, sok veszendő existenciát megállíthat az anyagi végrőlás lejtőjén, sok könnyet lerölthet, melyet a kölcsönadók lelkeiden sért a nyomorra kárhözottatok szeméből kisajolt.

A köztisztviselők minősítéséről szóló javaslat hasonlóképpen az ében volt törvény-ny. Bár nagyon tévednek azok, kik az adminisztráció mai hiányos állapotát akár egyedül, akár főképpen a hivatali kvalifika-cióval nem bíró tisztviselők hibájául róják fel, s családunk, ha azt hiszik, hogy e törvény a kizsájtás herkulusi munká-jára elég erővel fog bírni, mégis kétségbe-telen, hogy e törvény szükségét fogna pótolni, ha hogy az előfeltételek ma már léteznének. De ezek jó részben még hi-ányoznak. Iskoláink tan- és vizsgarendszere nincsen e törvény kivételéhez képest szervezve. Másutt előbb rendezték be a tanfolyamokat s csak aztán, mikor már meg volt a mód a különféle minősítés el-nyerésére, akkor hoztak minősítési tör-vényt. Nálunk a törvény előkészület nél-kül hozották, mely törvény, véleményem szerint, szigorú végrehajtása mellett meg-ny sokat lendítheti a hátramaradson, mert hiányzik a jó adminisztráció mel-lőzhetlen előfeltétele, a szolgálati pragmatika, melynélfogva a hivatalnok állása az államhatalommal szemben kellőkép kör-vonalazva volna; jogaik, kötelességeik, s az általuk vagy ellenük emelhető igények érvényesítése körülírva volnának. De szá-molnom kell a törvényvel, mint bevégzett

lovagiaság volna-e, ha most fürkészi, mit rejteget magában?

Hadd mutassa meg maga a lány. Ha ártatlan, a mit tartalmaz, Klára önként kinyitja; ha kellemetlen: akkor úgy is vége mindennek.

A kertben találta menyasszonyát Pé-ter. Egy lugasban ült, könnyezve egymá-gában. A feltékenység által gyötört férfi megállt, s egy ideig szivdobogva nézte őt. Hisz e találkozásról függ most már mind-kettőjük boldogsága, jövője, egész élete.

— Klára, mi bánt? kérdé végre Péter egész haltnak.

— Hol vagy?

Mintha álomban zavartak volna, oly ijedten riadt föl a menyasszony. A leg-közlelbi pillanatban Péter a lugasban termett, s megragadta hiedeg, reszkető ke-zét. Ő idegenszerűen nézett rá, aztán győ-néden visszavonta kacsóit, melyeknek fe-hérségét tegnap, a tüzhely előtt, a keztük mentették meg.

— Mi bánt édesem? kérdé utjog Péter. Im itt vagyok nálad. Ha enyhített adhatok: panaszdolj nekem. Ez órában pa-naszolj; mert titkod van, s ez kizoz téged is, engem is.

— Megtegyem? — kérdé a lány hirtelen felüve fejét s zavartan, elfogultan, de egyuttal fürkésző tekintettel nézett a völgyben szemeibe. — Igazad van, ha valamikor, úgy most volna kedvem pa-naszolnom. Szeretnék meggyőződni, vajjon az vagy-e nekem, a kit remélek, hogy föltaláltam benned?

Nem bírt tovább. Egy engedetlen könny kicsordult szeméből, de gyorsan le-örülte, s majdnem dacosan nézett is-mét vendégére.

tényvel. — Szerintem elég garancziát nyujt arra, főkép, ha a tan- és vizsgarend-szer kellőleg hozzá idomittatik, hogy az adminisztráció művelt államok fokozott igényeinek megfelelőleg képzett férfiak által fog ellátni. Kíméletes kézzel érinti a szerzett jogokat, amennyiben az eddig alkalmazott tisztviselőktől, az elfoglalt ál-lásra előirt minősítést meg nem kívánja, s a törvény életbe léptéig ügyvédi okle-vezzel, mint eddig legmagasabb kvalifika-cióval bíró egyénekre a közhatalmak elfoglalására ezentulra is, gyakorlat meg-kívánása nélkül képesíti. Hibája egyebet közt azon rendelkezés, mely a kormány-nak szabad kezét ad arra, hogy kvalifi-kációval nem bírókat is alkalmazhat. De e hiba csak úgy lesz hiba, ha önző ha-talmai célok támogatására fog felhasznál-tani, míg másrészlől e hiba jóra is fordít-ható akkor, ha lehetővé teszi kivételesen oly egyének alkalmazását, kik, bár for-mális minősítéssel nem bírnak, de egyéni kiváló képességüknél fogva, a közzszolgálat érdekében alkalmaztatásra igényt tart-hatnak.

A közadók kezeléséről szóló törvény javításai bár nem szembeszökők, de el-vitázhatatlanok, s bár csak a gyakorlati élet fogja majd felelte a legilletékesebb bírá-latot mondhatni, annyit már ma is lehet tőle reményelni, hogy a közönség érdekeit a kincstári közegok zaklatásaival szemben az eddiginél hatályosabban biztosítandja. Javításai közt megemlíthető, hogy elemi csapások esetén több évre terjedő fizetés-halasztásokat helyez kilátásba, a végre-hajtásnál az egyéneknél megintést ál-lánosítja, szabályozza az igénykereseteket, biztosítja a közönség kártérítési igényeit a kincstár közegeivel szemben, s az el-évítés elvének alkalmazása körül szaba-tosan intézkedik. Tárgyalásokkor több lényeges módosítást hoztuk javaslatba, névszerint az elemi károk taxatív felsorolá-sának kibővítését, a végrehajtás alól ki-vett tárgyaknak a gazdasági viszonyokhoz mért helyesebb meghatározását, az adó-elengedések eseteinek méltányosabb meg-állapítását, s azon erkölcselen praemiumról szóló szakasz kihagyását, melyben a kincstár az embernyitásban exczelláló hivatal-nokoknak pénzbeli jutalmazást ígér és biztosít. E javaslatok, sajnos, nem fogad-tattak jóakarattal, a kormány mereven védte álláspontját, és így javításra czélzó módosításaink mellőzését kénytelenek va-gyunk e törvény hiányai közé sorozni.

E törvényvel kapcsolatban egy nagy horderjű reformművet kezdeményezett az országgyűlés a pénzügyi közzszagatási bí-ráskodás megalkotásával, melynélfogva az adókivetés és kezelés körül elkövetett tör-vénytelenségek ezentul a pénzügyminisz-ternek, mint félnek foruma elől elvonatva a független pénzügyi bíróság hatáskörébe utasítottak.

Az ellenzék a közzszagatási bírásko-dásnak így elszigetelten az állami admini-stráció egy bár tekintélyes ágára való életbeléptetését nem helyeselte, mert meg levén győződve arról, hogy az adminis-tráció vitás kérdéseknél független bíróság általi eldöntése egyike azon legfőbb kö-veleléseknél, melyek megvalósítása a jog-államnak mellőzhetlen feladatát képezi, sürgette, hogy e bíráskodás az összes közzszagatási ágakra kiterjedőleg honosít-tassék meg. E felfogás helyességét senki sem vonta kétségbe, kivételének szűksé-gét mindenki elismerte s a többség csak is az előmunkálatok nehézsége és sokasá-gára való utalással mellőzte az ellenzék javaslatát. Ily helyzetben kötelességünknek ismertük legalább a tárgyalás folya-mán tett módosításainkkal oda hatni, hogy egy-kezre e bíróság illetékesége lehetőleg kiterjesztetvén az ügyek mentől nagyobb

— Édes gyermekem ne gyötörj, — mondá ez neki. Hidd el nem érdemlem meg.

— Valóban nem, — szolt a leány mélyen felsóhajtva; elfordult tőle s a köze-lében levő balzaminákat kezdte vizsgálni; aztán visszatértintet a nélkül, hogy meg-fordult volna. Szeretted ezt a virágot? Ne nyuj hozzá! Ne nyuj hozzá! — mondá élesen, miközben ismételve csomókat té-pett s kivette az avarra: kiálthatatlan ez az illat! Nem találd? kérdé, miattal egész kipirulva Péterhez lépett s egy szá-lal tréfásan arczára ütött: — ne nyuj hozzá!

— Most is csak bohó vagy és kacsér! — Nemde még fájdalmamban is? Oh én átkalkodott, hiu lélek! De menjünk in-nen. Ez a virágillat még jobban föllingor-ol. Mindenekelőtt azonban állj nyugodtan, hadd motozzalak meg. Ma korán reggel már a szőlőben is kinn voltam Ágnes mamával. Ott tudtam meg, hogy te vagy vigyázatlanságom orgazdája. Ah itt van!.. A szivedhez legközelebb álló zsebedbe rejtéd. Nagyon köszönöm!

Megtalálta a medalliont. Péter szót se szolt, de zivire remegett: vajjon Klára sietni fog-e, hogy megnyugtassa őt!

— Megnézted mi van benne? kérdé a leány, a mint völgyénye mellett haladt, s futólag rápillantott. De igazat szólj!

— Nem voltam rá följogosítva. Klára nem bírta visszafolytani áruló soháját. Oly mélyen lélekzett föl, hogy Péter vi-zszont földulást kezdett érezni. Az első, ki összeszedte magát, a menyasszony volt.

— Hihetetlen! Nem nyitottad föl? Hisz akkor hát nem vagy féltékeny! No lám!

(Folytatása a jövő számban.)

sokasága vonasék el a miniszteri végel-intézésről, iparkodtunk továbbá a felleb-bezési ügy kibővítésével a bíróságához való hozzáférést meg könnyíteni, másrészt az eljárási szabályokat a perrend szabályai-val összhangba hozva, a tapasztalat javításait, e törvény körül értékesíteni.

Nem dicsekedhetünk azzal, hogy tö-rekvésünk minden téren sikert aratott volna, mert hiszen még azon szerény ki-sérlet is, mely a kormánypart kebeléből kiindulva, az oly régóta sovár ajakkal hangoztatott szóbeliség egy halavány ké-pét akarta e törvénynél megvalósítani, a miniszteri „nem akarom“ szirtjén ha-jótörést szenvedett.

A múlt évről elmaradtak közül hátra van még a vadászatról s a vadászati-és fegyveradóról szóló törvény.

A vadászatról szemben elvi ál-lásunk oly határozott, hogy minden alkut bizár. — Pártunk hű maradvá az e kér-désben II évvel ezelőtt elfoglalt álláspont-jához a vadászatról, annak I. §-ában foglalt azon indokból, hogy „a vadászati jog a földtulajdonjogok elválaszthatlan tartozéka“ — nem fogadta el. De elfogad-tatván a többség által általánosságban, a részletes tárgyalás folyamán figyelmiünk oda irányult, hogy azon elfogadott elv, névszerint „a vadtenyésztés emelése s a vadállományban rejllő nemzetgazdasági tőke lehető nagy mérvű értékesítése“ méltányos összhangba hozassék azok érdekeivel, kik e jogmegszorító törvény alapján földüket kényszer utján bérbeadni kötelesek, továbbá hogy a vadállomány által a gazdaságokban okozott károk megtérítése körül igazságos eljárás honosíttassék meg.

A fegyveradóról szóló törvény nem felelvén meg azon elveket, melyek va-lamely adómon behozatalát jogosultá te-szik, a vadászati adó pedig eddigi mér-vében nem nyujtván oly pénzügyi előnyöket, melyeket tőle várni lehetne, s mert egyik sem felel meg azon 1880. márczius 18-án hozott képviselőházi határozatnak, mely a kormányt arra utasítja, hogy a fegyver-adó eltörölése s a vadászati adó leszállítása iránt javaslatot nyujtson be, ennél fogva e törvényhez részünkről nem járulhattunk hozzá.

Szíves engedélyükkel áttértek most a lefolyt állásnak alatt élénk terjesztett s letárgyalt törvényjavaslatokra.

A budapesti vasút kiépítéséről szóló törvény elfogadásával az ország régi óhajának tettünk eleget. Hogy irányának meghatározásánál szemben az esztergom-vidéki érdekelttség kívánságával, mely a dorogi gazdag közzszabányák érdekében, ezeknek a fővárossal kapcsolatba hozá-sából merítve érvelést, továbbá szemben azon óhajjal, mely a pálya rövidsége tekintetéből az igmandi iránynak Szöny mel-lőzésével kívánt előnyt nyujtani, a tatab-ei-kei irány fogadtattat el, abban leli magyarázatát, hogy a pálya versenyképe-sége a lehető legrövidebb irányt s minél kedvezőbb esési viszonyokat kíván a figye-lmellel arra, hogy a pálya, az osztrák-magyar államasuttal kötött szerződés ér-telmében az összes magyar nyugati forgalom 50%-át lesz hivatva közvetíteni, ennél fogva a sokkal hosszabb esztergomi irányt fel-tétlenül mellőzni kellett. De a pálya rö-vidségének viszont nem lehetett feláldozni azon nevezetes körülményt, hogy Komárom az ország legfontosabb erőssége lévén, ennek a fővárossal egyenes kapcsolatba hozatala stratégiai és honvédelmi szempontból nagyon kívánatosnak bizonyult, s ez indokolja a pár kilométerrel rövidebb igmandi irány mellőzését.

Az osztrák-magyar államasvápalya társasággal kötött szerződés beczikkelyezéséről szóló törvény általunk is helyesléleg fogadtattat el, mert e szerződés az osztrák és magyar államasvátak hosszú harczát befejezte, hozzájárultunk, mert a megoldást formái politikánkra elég előnyösnek mondhatjuk. Megszünteti a keleti csatla-kozásnak, legalább e részről, gátul szol-gált akadályait, s mindkét szerződő félnek h sznot biztosít. Senki sem tekinté e meg-oldást egy pillanat sikerének, hanem az évek óta részünkről mindenestre óriási áldozatokkal folytatott formái politika szűkségszerű folyományának, s azért nem is lehet a feleket győzőnek és legyőzőtöknek, hanem kölcsönös érdekeik szempontjából kiegyező szervezőknek tekinteni.

Rövid 14 havi élet tapasztalata min-den érvnél fényesebben kimutatta, hogy azon aggodalmak, melyeket az ellenzék a cukor-, kávé- és sörfogyasztási adóról szóló törvény tárgyalásakor, nem fakiózus szempontból, hanem az ország valódi ér-dekeire tett komoly utalással előadott ala-posaknak bizonyultak, mert ime a minisz-ter javaslatot terjesztett be a kávéadó eltörölése iránt; igaz, hogy ezzel kapo-solatban a cukor- és sörfogyasztási adó emelése iránt is. Az ellenzék e törvényt utóbbi része miatt nem fogadta el és pedig először általános pénzügyi politikai szempontból, mert nem tekinthette azt egy öntudatos tervszerű pénzügyi politika kie-gészítő részének, de nem szavazta meg azért sem, mert még mindig meg van benne a zárt és általánosság közti aránytalan, s igazságos megadótást le-hetetlenül tevé különbség, mert csorbítja a kereskedelmi forgalmat, s mert a nálunk divó faggató eljárás keretében is ismeret-len, egész a virtuozitásig fejlesztett szeka-turákat honosít meg. — Nem szavaztuk meg azon szápen hangzó biztosítás da-czára, hogy a közönség a törzszakokban

kifejezett adóemelés hatását alig fogja érezni, mert ily argumentációval fokról fokra határaltan adóemelés is igazolni le-hetne. S nem úgy áll a dolog. Mert a közönség, mely czukrot, sört kicsinyben vásárol (s ez fizeti a fogyasztási adó) bi-zony nagyon megfogja érezni a detail-üzletben az adóemelés, mert ha pl. a sör i-lytereként egy krajczár adóttöbblettel ro-vatik meg, az a közönség, melyre a keres-máros az adó áthárítja, s mely közönség kicsiben poharaként fogyaszt, nem felét harmadát fogja viselni az új adónak, ha-nem már a váltópénz egységénél fogva is poharaként fizetend egy krajczárral töb-bel, ami óriási különbség, mert az adó-emelés háromszorosának felel meg. S azon vigasztalás, hogy a kincstár csak egyszere-sét kapja meg az adóemelésnek, a töb-bel pedig a kereskedő vagy vendéglős javára esik, bizony nem lehet megnyugtató azon közönségre nézve, melynek zsebéből az adó kikerül.

A pénzintézeteknél elhelyezett tőkék kamatai megadóztatásáról szóló törvényt nem szavaztuk meg. Erős érvet szol-gáltatott számunkra a kormányparti sajtó egy tekintélyes közönség azon ózinte ki-jelentése, hogy „e javaslat nem szerencsés gondolat szüleménye, mert akár a betevők megrovására, akár a hitel megrágitására vezetend, sem a kincstárnak sem a köz-gazdaságnak nem teend hasznos szolgál-ot, sőt attól is lehet tartani, hogy ezáltal a kincstár is igen sok esetben ki fogja venni részét a fokozandó uszora haszná-ból.“ — E bírálat olyannyira elütő, hogy egyáltalában eléggé indokolja a kérdéses javaslat elutasítását. — Nem is foglalkozom vele hosszabban, s megjegyzem, hogy mi e törvény azon okból, mert ez új adó főkép azon pénzintézeteket támadvau meg lételekben, a melyektől, önálló nemzeti bank hiányában egyedül várhatni, hogy iparunk, kereskedelmünk, s mező gazd-szatunk a mai mostoha időkben némi len-dületet vegyen, s hogy népünk egy részét az uszora mélyétől megóvja, továbbá, mert e törvény végelemzésében a takaré-kossági szellem hanyatlását, s a hitel ál-talános megrádlását eredményezheti, melynélfogva részünkről e törvény elfoga-dásához nem járultunk hozzá.

Áttértek a hadmentességi díjról szóló törvény módosítását czélzó törvényre. Elő-nyét lelemlik, hogy a régi törvényben felállított 5 osztályt 10-re osztja be, de ezen diszpozíció nem felel meg a közön-ség várakozásának.

Mert igaz ugyan, hogy a legszegé-nyebb osztálynál, ahol úgyis kevés exe-quálni való van, az adóttét leszállítja, de hogy az így támadt jövedelemszökke-net helyre üsse, áthárítja azt azokra, kik magasabb osztályokban vannak, s ha e kategóriákat összeadják, kitűnik, hogy tulajdonképen adóemelés állunk szem-ben. S mert a közönség nem ezt kérte, hanem javítást, könnyítést, s ezek helyett adóemelés kapott s a vagyoni állapot évenkénti terhes és időrabló bejelentési kötelezettségével az adminisztráció is kom-plikáltatott, ennél fogva e törvénytől is megtagadtuk hozzájárulásunkat.

A napzámások adómentéséről szóló törvényt, bár nem felel meg azon demok-ratikuss elvnek, mely a közös teherviselést, vagyona, jövedelme irányában mindenkire kötelezőnek hirdeti, s adómentességi ki-váltásigot nem nyujt senkinek, mégis köz-gazdasági szempontból tekintve e jövede-lforrás bizonytalanságát, a nyilvántar-tásnak e mozgó munkás elemmel szemben rendkívül nehézségét s azt, hogy mindun-talan behajthatlan tételek leírása válik szükségessé, elfogadtatónak tartottuk.

Megemlítem, mint szintén közérdekűt a budapesti országos kiállításról szóló törvényt is. Bárminő véleményvel va-gyunk is az ily kiállítások iránt, s bár-minő jelentőséget tulajdonítunk azoknak, annyi kétségtelen, hogy ha a nemzet bi-zonyos osztályai körében ez irányban már erősebb mozgalom észlelhető, akkor, ha az iparosok, gazdák előrehaladását, törekvését, buzgóságát lankasztani nem akarjuk, a mozgalom elől kitérniük nem szabad, s minden bizonyon több garancia nyilik a vállalat sikerességére, ha az ország anyagi és erkölcsi támogatásával találkozok. E szempontból, helyeselvén magát az eszmét, az országos hozzájárulást mi is törvényt utján biztosítani kívántuk s azért a tör-vényt elfogadtuk.

Hasonlóképen helyeslünkkel talá-lkozott azon előterjesztés, mely a részlet-ügylet szabályozására törvényt alkotását indítványozta. Az értékpapírok, sorsjegyek-nél részletekre való eladása, utjabban, mondhatni önálló iparszerű üzlettel fejle-dött, de a vele kapcsolatos visszaélések, oly példátlan mérvet öltöttek, főkép mióta Ausztria korlátozó törvényt alkotott, s a lelketlen kufarok onnét kizsirtva ember-telen mesterséggel minket nyomorítot-tak, hogy valóban ideje volt e megbotrán-kozható zsarolások megszüntetési módjáról gondolkozni. Az egyedül alkalmas győke-rő gyógyszer, t. i. az ily ügyletek egy-szerű betiltása „medicina peior morbo“ lett volna, s ezért e közzszagásilag káros intézkedés helyett törvényt alkotunk, mely az ily ügyletek körüli eljárást szigoru sa-bályokhoz köti, s tán részben alkalmas leend azon botrányos üzemeknek nyakát szegni, melyek miatt a közvélemény oly méltó felháborodással sürgette a törvény-hozás beavatkozását.

Mint részben kedvező eredményt fel-

emlitem a múlt évi véderőtörvény 39. §-ának megváltoztatását. Ez intézkedés czéla az, hogy a honvédség szabadságot állományu tiszt karában észlelt hiányt, egyéves önkéntesekből szolgálati idő letelte előtti áthelyezésével megszüntette, hogy így a honvédsereg harccképessége — szükség esetén — a jámbor óhajjánál ne maradjon. Ide számítható a Ludovika aka-démia újjászervezéséről elfogadott törvény is, mely viszont a tényleges állománybeli tisztkar hiányának és fogyatékának egy részét lesz hivatva pótolni, s ifjainknak a tiszt pályára való lépést egy kevésbé megkönnyíteni s ezzel kapcsolatban a tisztkar társadalmi színvonalát az intéz-mény fontosságához mért arányban emelni. Mi a honvédséget az önálló magyar had-sereg magának szeretjük tekinteni, s ezért készsággel szoktuk megajánlani azon esz-koztök, melyek ez intézmény helyes fej-lődésére jótékony befolyást gyakorolhatnak.

A törvényhatóság öziinte barátai nem védelmi intézmény öziinte barátai nem fogadtatták kedvezőleg azon javaslatot, mely a csendőrség állományának kiegészí-tése érdekében benyujtatott. Magáról az intézményről ezuttal nem volt szó, hanem arról, hogy a törvényben előirt kiegészítési mód önként jelentkezők hiányában jaks-terellenek bizonyulván a miniszter javaslat-ot adott be, mely szerint a jövő évben felállítandó csendőrpáncosnokságok legény-sége, a honvédség kiképzett altiszti áll-mányából önkényes behívás utján fedez-tessék. Azon honvédekre, kiket a minisz-ter választása éni fog ekké aránytalanul nagy teher haramlik, a személyes szabadság érzékenyen megsértetik általa, s a terhek kompenzálása fejében kilátásba helyezett kedvezmények korántsem kielégítők. A javaslat heves ellenzéstünk daczára elfogad-tatván, akkép iparkodtunk a terheken könnyíteni, hogy a nős honvédek mente-sítőtté javasoltuk. De sem e humánus óhaj, sem az ennek elvetése után tett azon in-dítvány, hogy a behívandó nős honvédek családjai a behívás tartamára mozogott katonákéhoz mért csekély államasgelylyel kárpóttalassanak, nem fogadtattak el, ez utóbbi plane azon cynikus indoklással, hogy az államnak ilyes dolgokra nincs pénze.

Bizony mára sincs pénze, névszerint a múlt évi hiány törlesztésére, amint azt a kormány azon famózus javaslatával ki-mutatta, melyet a kincstári telepek után járó váltásigóság egy részének törleszté-sére, igazabban e követelés eladására nézve benyujtott. Nem egyéb ez, mint tökévagon elidegenítése, az évi hiány egy részének fedezésére, mely módhoz a miniszter, amint mondá, azért nyult, mert az reá nézve a legkényelmesebb. E javas-latot a benne nyilvánuló politikai irány-nál fogva elszomorítónak kell neveznem. Hat millió s néhány százezer forintért bizony kár volt az államjvak egy jó ré-zést lekötni, s a telepeket, az üzleti szellem által korlátozt pénzintézet önkényé-nek kiszolgáltatni. Indítványoztuk avégből, hogy a kétoldalról megtámadatás lehe-tősége a telepektől eltávolíttassék, azon rendelkezés kihagyását, mely szerint a tele-peles ellen, (ki az államnak tartozik fizetni) az államon kívül, (mely viszont az inté-zvények direkt adósa), a pénzintézet is tör-vényes uton fellephet. De fíradásunk a merev fiskalizmusal vértezett pénzügy-miniszter magatartásán erejét vesztette.

Hátra van még a törvénykezési szü-netről legutóbb elfogadott törvény. Emel-keket ellene hangok a képviselőházon kívül, de odabenn tolmácuk nem akad. Mi azon meggyőződésben levén, hogy első sorban s kiválólóg a jogkereső közönség érdekeit az irányadók, egyéb érdekek pe-dig csak annyiban a mennyiben amazok-kal méltányos összhangba hozhatók, s hogy a törvény elfogadását, az eddigi 5-6 hó-napos részleges törvényisznetet 2 hónapra szoritja, elfogadtuk a törvényt, melyre nézve a gyakorlati élet fogja majd az élet-képesség bizonyítványát kiadni. Esetleges módosítása nem sok nehézséget fog okozni, de jelenlegi alakjában sem olyan, mely reparálhatlan bajok forrásává válhatnak.

S ezzel befejeztem tisztelt választó Polgárok a lényegesebb tartalmu törvények ismertetését, s ismétlem, hogy ha abszolút értékű alkotás munkánkat nem is dicsőíti, de párhuzamot vonva a jelen és a múlt év eredményei között, ez év alkotásait nem mondhatjuk gyümölcsteleneknek.

Megértemtem meg, hogy két javaslat már közel két éve várja felvételét. Az egyik az ügyvédréndtartás reformjának gúnyolt gyenge kísérlet. Ezzel ma is úgy vagyunk mint az elmúlt évben. A minisz-ter restelli elővenni, mert nem lehetetlen, hogy kudarcot vall vele, másnak pedig, főkép kit közelebből érdekel, esz ámban sincs sürgője, mert ellenkezik az emberi természettel, hogy a meglévő kisebb rossz helyett nagyobb után sovárojon. A mai állapot, tudjuk, épen nem rózsás, de még tűrhető a mellett, amit az új javaslat terve-z, amely javaslat értékének jellemzésével elég annyit mondanom, hogy még bizott-sági tárgyalása érdekében sem tetéztet kísérlet.

A másik függőben maradt javaslat a keresztények és izraeliták közt köténdő házasságról szól. E javaslat úgy ahogy meg van, se kereszténynek, se izraelitának nem kell; ha rosszul vagyok értesítve, szívesen veszem a czafolatot. Nekünk pedig legkevésbé kell, mert mi általánosan köte-

lezett polgári házasságot kívánunk, amely mellett minden vallás a maga individualitását egész valóságban megőrizheti, s midőn ilyen, a vallás minden felekezeteit, minden polgárát felőlelő organikus intézkedés helyett holmi kétes értékű a szakirodalom által is elítélt foltozás experimentummal kedveskednek, válaszuk nem lehet más, mint a feltétlen visszautasítás.

Engedjék meg még végezetül, hogy pár szóval megemlékezzem azon mozgalmakról is, amelyek pártunk belételeben ez állásnak folyamán észleltek.

Amidőn ezekről megemlékezem, nem azon szokások hódolok, melyek jobban, főképp óhítói kormányparti nagyságok által kultiváltak a beszámoló beszédekben, s mely mindig azzal végi az öndicsőítés nem szép, de hasznos, olcsó, de csömörletes humuszt, hogy ime a szélsőbaloldal elzúllott, szétrobbant, a mérsékelt ellenzéknek hirmondója sem maradt stb. Én nem fogok e hibába esni, nem fogok a mások ajtaja előtt söpörni, megelégszem a magunk bajával is.

Ne higgyék, tisztelt választó Polgárok, hogy pusztán személyi differenciák, hogy egyes egyénekkel való megszabadulás kísérletei szították e mozgalom tüzeit, ezek csak szimptomái voltak azon általános érzett mély meggyűzősnek, hogy a számban és intellektuális erőben egyaránt megizmosodott párt konszolidálása okvetlenül egységes akciózt feltételez, s pártfegyelem nélkül hiú ábránd marad mindörökké.

En az időben, mikor a mozgalom hullámai mind tágasabb térre futottak, s helytelenítve minden programmagyarazást, toldást vagy bővítést, mint időszertlent és mint szükségletet, azon állásponton valék, hogy a párt belétele, ilyen a közönség tájékoztatására szánt, de ezuttal általa nem várt és nem kívánt ennuenciációk nélkül is átalakítható, s kell is, hogy reformáltsásk, s bár, mondom, ellenzém az u. n. programmagyarazás tényét, mint amely felfogásom szerint teljesen felesleges, másrésztől készségesen meghajoltam minden oly törekv. előtt, mely alkalmas eszközöket keresett a végül, hogy a párt erkölcsi erejét magasabb színvonalra emelve, fellépésének hatása, úgy benn, mint kifelé, értékében gyarapítsák. Nem dicsek az azzal, hogy én találtam meg a helyes utat, hála Istennek tőben is haladtunk azon s felfogásunk helyességének bizonyításául elég felemlitem, hogy ahoz a túlnyomó többség hozzájárult.

Jövendőre is az leendő álláspont, hogy az elvek dolgában alkut nem tűrve, nem ismerve, erőlesen támogassak minden oly törekv., mely pártunk tekintélyének öregbítésére alkalmas, mert ezáltal közvetlenül ugyan a pártnak és elveinek, de közvetve hazám érdekeinek vélek szolgálatot tehetni.

Kérelmemmel kezdtem beszédemet s köszönettel végzem. Fogadják öszinte köszönetemet azon kitüntető sziveségért, hogy itt megjelenve, s szerény szavaimat meghallgatva, számadástételeim eredmény felüli jelentőségeit kölcsönöztek, s legyenek meggyőződve afelől, hogy tapasztalt jóindulatukról mely hálát értek bensemben.

Ha azt tartják, hogy kívánságuk szerint képviseltem érdekeiket, engedjék meg, hogy ezen buzdító véleményüket megnyugvással vegyem tudomásul.

Mielőtt e helyről távozom, csak arra kérem Önöket tisztelt választó Polgárok, hogy tartsanak meg továbbra is nagyra-becsült bizalmukban mindaddig, míg magamat arra méltónak fogom mutatni.

Részemről pedig fogadják azon biztosítást, hogy amily nagy jelentőséget tulajdonított tetteim ellenőrző, jóváhagyó vagy kárhoztató ítéleteknek, ép azon mértékben fogok mindig arra törekedni, hogy eddig rém ruházott bizalmuk személyemben rejlő okokból soha meg ne fogyatkozzék.

Külföldi szemle.

Azon oláh kormányjegyzék, mely Bukarestben az ottani osztrák-magyar követ előleges beegyezésével lett fogalmazva elkészült és átadott. A minden románok királyának Jászvásárt kiküldött vitéz „Carolu“ megretirálása adta magát s kormány elismerte kötelezettségét, hogy nem szabad tűnie azon igazságokat, mik megzavarhatják a szomszéd állammal való békét s hogy nyomtatékat adjon ígéretének, felosztotta a „Kárpát egyület.“ — A jegyzék Bécsben kiérkezőtök találtatott. — Az úgy egyelőre el van simitva, a dicső oláh hadserg nem fog megmérkőzni az osztrák-magyarral, de ez nem fogja akadályozni, hogy akkor, ha az utóbbi szorult helyzetbe jő, meg ne kísértse az olcsó prédát Magyarország testéből.

A pápai nuncius jegyzéke, mely az újabb vallástügyi törvényekben adott engedelmény elégtelenségét hangoztatja a szoros kormányról nagy lehangoltságot szült, lehetőknek tartják a diplomáciai érintkezésnek újabb megszakadását. — A pápa és osztrák kormány között csak hat vitás pontra nézve történt megállapodás, míg 50 pontra nézve az egység megkísérlése vissza van és így eltarthat még félzáradig.

A kolera Egyiptomban egyre terjed, a meghaltak száma már az öt ezert meghaladja 4700 európai elhagyta az országot. — New-Yorkban a borzasztó hőség okozta napuzarásban 672 gyermek meghalt, feltűntek nem annyira veszedelmes, huzsan estek belé.

Tanügy.

— **Értesitem a nagyérdemű közönséget** s különösen a tanítató szülék figyelmébe ajánlom, hogy a csurgói ref. főgymnáziumban a VIII-ik osztály az 1883/84-iki tanév elején be fog állítani. — Egyébként a tanév folyó évi szeptember 1-én veszi kezdetét; szeptember 1—3-ig lesznek a beiratások és felvételi-, 4-én a javító vizsgák, míg 5-én a tanév ünnepelesen meg fog nyitni. — Tanulók a tápintézetben 1/2 évi előleges részletekben fizetendő 50 frt évi díjért élelemezében részesíttetnek. Tisztelettel Matolcsy József, a gymn. ig. tanács elnöke.

— **Állami középipartanoda igazgatóságától.** A budapesti állami középipartanoda igazgatósága felhívja mindazon szüléket és gyámokat, akik gyermekeiket a jövő tanévre a középipartanodába adni kívánják, hogy azokat a nyári szünidőre az általuk választandó szakhoz tartozó valamely műhelyben vagy gyárban helyezték el, az építészeti szakra készülőknek pedig építkezéseknél alkalmazták, mert ezután a felvételnél a gyakorlati előképzettség is mind szigorúabban megkivánatik. — A tanulók, akik valamelyik középiskola negyedik osztályának bevégzése után lépnek a középipartanodába, jogosítva vannak az egyéves önkéntességre.

Törvényszéki csarnok.

Előadandó büntető ügyek:

Julius 16-án.

Benecz Ferenc ellen lopás miatt.

Különfélék.

— **Kolera és övintézkedés.** Az egyiptomi kolera kitérőse ország-szerte nagy félelmet okozott s mindenütt sietve tettek meg a szükséges övintézkedések. Városunk egészségügyi bizottsága hétfőn tartott ülést e tárgyban. Először határozta, hogy a város közönsége plakátok útján fog felszólítani és figyelmeztetni, hogy úgy nyilvános, mint a magánházak tisztán tartassanak, a szemét- és pezegődrök ürítésének, illetve desinfectálásának rendszeres — a legszigorúbb büntetés terhe mellett. A tanács felszólítatik, hogy a város terei és utcái naponta öntöztessenek és a folyókákkal együtt gondosan tisztogatassanak. Az uszodák viztartalmá gyakraiban felrésztesse. A piaci árúkat a rendőrség részéről kiváló figyelemmel vizsgáltsanak és ellenőriztesse, esetleg elkoboztassanak és megsemmisítesse. Végül járványkórházul a Battyányi-féle laktanya szemetelték ki, mely, ha a szerencsétlenség bekövetkeznék, mitől óvjon az Ég, — 80 személyre fog berendeztetni.

— **Hymen. Dr. Krasszay Jenő** köz- és váltó-ügyvéd a mult héten jegyezte el városunk ékes virágzálat, dr. Vissy István leányát — Fanny kisasszonyt. — Dr. Moldoványi István bonyhádi ügyvéd jegyet váltott Ujfalussy szegvárdi bírtokos leányával — Jolán kisasszonnyal. — Boldogság koszorúzza a szerelmi frigyét!

— **A nagy szünidők beálltával** — mint a „Fiume“-ben olvassuk, — ugyancsak népesítik Fiumé- és pompás kirándulási helyeit a naponként mind nagyobb számmal érkező vendégek. Ezen élénk áramlat különösen a mult hét folyamában indult meg. A legutóbb érkezettek között alkalmunk volt találkozni Dr. Szalay Alfréddal, a pécsi kath. főgimnázium érdemes és tudós igazgatójával. A jeles tanterfő történelmi emlékek kutatásával és tanulmányásával foglalkozik, mely czélból Európa minden tartományát beutazta, mint maga mondá kivéve Oroszországot. Pár nap mulva utját Montenegro felé folytatja tovább.

— **Phylloxera-szemle.** A helybeli phylloxera-bizottság a mult héten ülést tartott a vörösház nagytermében. Az ülés — Szeredy Fülöp és Péter János phylloxera-biztosokat kiküldte, hogy szőlőhegyeinkben szemlélt tartassanak. A kiküldött biztosok a hét derekán megkezdtek működésüket. Adja Isten, hogy működésükről öröndetes jelentést tegyenek.

— **Ez is tüntetés.** Országgyűlési képviselőnk ünnepelesen fogadtatása alkalmával a névs tekintetes „város“ távollétével fényeskedett. Auch gut!

— **Az ó-pósta-utca.** Nevezett utcában ez idő szerint valóságos tongkingi állapotok uralkodnak; rontanak, botanok, föl van dülva. — Szokás-mondás: olcsó husnak hig a leve. Kantonák nivelirozott maccadám-utat exereziroztak oda unalomból egy akó boráldomás fejében, hanem el lehet rá mondani: adtl uram esőt, de nincs benne köszönet. Az aláírt és bontás alatt lévő házak összevissza vannak támogatva és mégis minden pillanatban attól lehet tartani, hogy felleomlás — katasztrófa történik. Még azonban nem végeztünk. Ott van Hoffmann Károly kóper-gyáros és ne feledjük — városi képviselő háza, melynek soutereinéből mint valami székfőjtő sárkány prűzlets az utcára, a járó-kelőkre forró dög-éleket bűzt helvele a tüvezéselyes gögél. Akkor midőn mindeki remeg a koleralót ilyen légtörtető veszélyes masinát a város közepén nem lehet megszívni, még akkor sem, ha a tulajdonosa városi

képviselő is! A kapitányságnál már tetetett jelentés, azonban hiába. Hja kérem, egy városi képviselő nagy ur! A mint halljuk, a szomszédos lakók panaszt emelnek a tanácsoshoz s ha kell — miniszteriumhoz.

— **Az ebdűh már valóságos járvánnyá** fejlődött hazánkban s csak a nagy napilapok győzik jegyzékbe venni a kivételesen hozzájuk eljutott ebbeilikeket, természetesen az ebűdők következősében történő sűrű szerencsétlenségek nagyobb száma elkerüli a hírlapi közlést s legfeljebb a közigazgatási bizottságoknak teendő havi jelentésekben emlékeznek meg sommasan róluk a főörvosok. A sok haszontalan eb tartása olyanok részéről is, kiknek maguknak is alig van betevő falatjuk, az a lenem küzdhető majomlasi vágy, mely megszállja az embereket, köztük azokat legjobban, kik Darwin tanuainak legnagyobb ellenesoi, oly nagyra nevelte az állatok számát, hogy a hasznos és szükségesek számát különösen városokban tiszszerosen is felül mulja és borzasztó veszélyt hoz a társadalomba szövetkezett emberre s úgy látszik, hogy a megadóztatás nemhogy apasztaná, hanem inkább emeli a számukat. — Az ebek escabgolásának akadályozására hozott helyhatósági rendszabályok semmibe sem vétettek, a városi rendőri közegek szemet hunynak hozzá, a járásközbek éppen teljes eszabadság uralkodik. — Fizetjük a reneteg adókat, hemzsegek az utcákn a sok katonától, csendőr, pandur és hajdútól, künn csatangolnak a csöszök, hegy-pásztorok sat. de azért naponta ki vagyunk téve a betegség és biztos halál legborzasztóbbjainak az ebűdőknek.

— **Két szabályrendelet.** A napokban érkezett le a miniszteriumtól a hegyrendőri és a házberől szóló szabályrendelet. Az első megerősített, a második-visszautasított — pótlás végett.

— **Éjjeli vonatok.** A budapest-pécsi vasut, a mint halljuk, a jövő hó elejétől ismét megkezdő az éjjeli közlekedést. Indul naponta Pécsről este 7 óra 16 perczkor, érkezik Budapestre reggeli 6 óra 33 perczkor, Péccre érkezik reggel 8 óra 11 perczkor.

— **Halálozás.** Bors Mátyas pécmester városunk polgárainak egyik veteránja dr. Bors Emil jogtanár édes atyja e hó 9-én hunyt el élte 70 ik évében és 11-én lett eltemetve nagyszámú gyász-kisérlet mellett. — Béke hamvaira!

— **A harkányi fürdőben július 1-ig** volt fürdővendégek száma 1065. — Passás 1892 személy.

— **A pécsi kereskedelmi és iparkamara** 1883. évi július hó 16-ik napján (hétfő) d. u. 4 óra körül saját helyiségében (Anna-utca 4. szám I. em.) közlést tart. A napi rend tárgyai: 1) Az 1882-ik évi trieszti kiállításról részvevő baranya, s omogy-és tolnamegyei kiállításoknak küldött kitüntetései érnek kiosztása. 2) Elnöki előterjesztések. 3) A kamarai iroda jelenléte az ügyforgalomról. 4) A földm. ipar és keresk. m. kir. miniszterium leirata egy kötszővő gyárnak Pécsent leendő felállítás tárgyában. 5) Gyékényes község kérelme 4 országos vásár engedélyezésére iránt. 6) Dr. Mutschbacher Viktor pécsi jogakadémiai tanár folyamodása a „kereskedelmi jogtudomány elemei“ czim alatt kiadandó művének pártolása iránt.

— **A pécsi keresk. és iparkamara** a Baranyamegye és Horváth-Szalvonszág közüli szarvasmarha és állati nyerstermény forgalom könnyítése érdekében felterjesztést intézett a miniszteriumhoz, melynek kedvező eredménye lett. Ugyanis eddigél Eszéknl a Dráván át szarvasmarhát és állati nyersterményt csak úgy lehetett áthozni, ha a szemlélo bizottság közegei Dárdáról Eszékre jöttek s ott az illető tárgyakat szabályszerű eljárás alá vették, a mi nemcsak hosszadalmas, hanem költséges is volt. A földművelés ipar és keresk. m. kir. miniszterium a pécsi kamara meggyőzősen indokolt felterjesztésére elrendelte, hogy a szemlélo bizottság illető közegei f. é. augusztus hó 1-től kezdve állandóan Eszéken tartózkodjanak, s hogy a szarvasmarhát vagy állati nyersterményeket szállító közönség megkeresésére az előirt eljárást haladéktalanul eszközöljék. Eddigél az illető feleltek személyesen vagy távirati uton a dárdai szolgabíroság-hoz kellett fordulni az illető szemlélo bizottsági tag kiküldése végett s ennek utazási és napi díjt fizetni, most azonban ettől fel vannak mentve. A miniszter által Eszékre rendelt szemlélo bizottsági közegek: Forster György és Kis Kós Antal.

— **Kellemetlen szomszédoság.** A szerenczeiek templomának északi oldalához épített boltosra valakinek szerencsétlen életéből boltzárul az újabb divatozó felhuzható és leboacsátható vasredőny-ajtók alkalmaztattak. — Ezek felhuzása és kivált leboacsátása éles, fülrepestő, messzire borszantó kiállhatatlan csikorgással és zajjal jár. Nem tudjuk a szerkezet hibás-e vagy egyáltalán elkerülhetetlen-e ezen ujkor kinzás, melyet bátran hozzászorolhatni a hajdani spanyol szent inkuizíció kinzó eszközeihez, de fokozza azt azon körülmény, hogy ezen felhúsió csörrenésnek se vége, se hossza, akonyattól éjfélig is ismétlődik, mert ott folyton ki-be jörogatnak. — Elhisszük szivesen, hogy a tisztelendő atyák erről mit sem hallanak és tudnak, mert a templomtól fedett déli

oldalon álló zárdájukba nem hat be, de a szerencsétlen szomszédoság annál többet szenved és segítséget kér.

— **A régi egyesek.** Október hó 1-ével a régi egyesek is bevégzik pályafutásukat, bevéteinek a forgalomból és ezen túl utjéig már csak a m. kir. főpénztárban lesznek beválthatók, azon túl pedig — sehol.

— **Talált hulla.** A Tettey alatt egy félreeső pocsolóban kedden délután hullt találtak. A hullában csakhamar Katic s Gyula, mintegy 15 éves suhanecz személyére ismertek. A szerencsétlen fiu epileptikus betegségekben szenvedett s nagyon valószínű, hogy a pocsolva körül barangolt, utolérte a nehéz-kőr és összeragott, beledült a pocsolvába, aztán tehetetlenül válna nem birt magán segíteni és megfulladt. Teteme másnap boncoltatott.

— **Nagy verekedés.** Hétfőn éjjel nagy verekedés történt a széles utcában, nagyrészt ittas cserépek és közműves munkások között. A dulakodás rettenetes zavart keltett, melyre a békés alvók felretentek s kinétek házaik ablakán, majd a kapuba álltak — csudájra. Miro a rendőrség megérkezett a verekedők egy kivételével megurogtak, ez az egy is megurogt volna, de véreben fetrengve, nem volt már ereje a menekülésre. Bekisérletet és kihallgatott. Vallomása folytán mintegy 11-on beidőztettek a kapitánysághoz s elnyerték bűnöknek büntetését.

— **Az idők szomorú jelenségei.** Vörösmartról az ottani sajnós állapotokat jellemző ama észleletről tudósítanak, hogy eme kisebb községben egy év lefolyása alatt hat nem természetes halálozás történt.

— **Az egyik vásáron egy ember más kettőt agyon ütött,** következők vásáron egyik ottani lakos polgártársát fültűvön agyaszurta, egymásután pedig három vörösmarti ember felakasztotta magát, mind a három családapái! — A megeláetés nehézsége előidézék az apathiát, a részesegkedés és munkátlanságot s ezek nyomában jár a bűn.

— **Vasárnapi munka és bányaszerencsétlenség.** — Július 1-én vasárnapon a vasási közönségbánya 2-ik számú aknájában a tölgyfalazatot javító munkások alatt leszakadt az állás és ketten (családalt) 70 öl mélységre zuhantak, minden esontjuk égszötört és azonnal meghaltak. Ezen bányaszerencsétlenségek oly gyakoriak, hogy önkénytelenül is bűnös vigyázatlanságra és kellő óvatosságh elmulasztására kell következtetést vonnunk, sajnós, hogy illyent a hivatalos vizsgálatok nem igen szoktak kideríteni, hiszen nem „Majláth György“-ről, csak egy pár nyomorult család kenyérkeresőjéről van a szó!

— **Bünbánó Judás Nyiregyháza** Miklós László szabolcsmegeyi főjegyző kocsiá, kinek a tiszta-eszlári perben mentő tanuként kellett volna szerepelni alkalmasságát megválna, hogy magát hamis tanúzásra eladta, — felakasztotta magát. — Az eset igen nagy feltűnést keltett.

— **A magyar irók és művészek** köréből alakult társaság utját Velenczén, Milano és Turin-on át Párizsba vévén július 10-én tiszteletkedt nagy hazánkánál Kossuth Lajosnál és pedig nagy számuk miatt csoportokban. Az elűt a százaszintű minden lében kanál Pulzky Ferencz mutatta be: „Kormányzó Ur! Mi magyarok nemcsak, hogy rólad megem felejtkeztünk, de sőt már ki van jelölve a hely, hol szobrod majdan felemelkedni fog a budapesti vörösház terein, mely akkor az 1848-ik szabadságharc nevét újra megkapja.“ E szavakkal üdvözöl, mire koserü mosolyalá viszonzá Kossuth: „A mi ugynevezett „halhatatlanságot“ illeti, sokaknak rettenetes sok rosszat kell elkövetni, hogy biztosítsák nevük fennmaradását, míg azoknak emléke, kik csak valami jót akarnak tenni, nagyobbára elmosódik.“ — Valljon Pulzky társai jól megértették-e ezen mondatot, valamint azt, mit később társalgás alkalmával hallattak. „En ugy voltam mindig meggyőződve, hogy az eszmét kell megtestesíteni. Hiszen ha Deák szobra mezményítés jelölt készűlne, ugy az a mezműveltség jelképe lenne.“ — Nagy hazánkia jó szímben van és az egész társaságot meghívta théatra.

— **A titoktartó táncosnő.** Azt mondják, hogy a nők nem tudnak titkot tartani. Mde. Martignac párisi táncosnő megtudta őrizni a — magát. Gyönyörű termete, viruló orcájával, szépségével, örök ifjúsággal kecségette magát, bár a gonosz nyelvek azt suttogják, hogy 20 évnél még 20 évvel öregebb. No de azért udvarlói mindig akadtak! A napokban mint tanu volt megidézve a törvényszék-hez. „Aha! — sugtak, bugtak — most megtudjuk hány éves, a törvényszék előtt nem lehet semmit sem eltagadni.“ A terem szorongásig megtelt kíváncsi fiatal emberekkel. „Neve? — Kérde tőle az elnök. Martignac Margit. — Állása? — Balett-táncosnő!“ — „Kora? — Kérdezett tovább kérelhetlenül a törvény ember. Oly csönd támadt a teremben, hogy a légy zugását is meg lehetett volna hallani. Minden szem a táncosnőre irányult. De az eszes párisi nő tudott magán segíteni. Oda hajolt az elnök felé, megsugta neki titkát. Ez fejelel bántott és nevette nézett a felsült kíváncsi közönségre. A tárgyalás most már elvesztette érdekét a közönség előtt. A táncosnő korát senki sem tudta meg, mert az elnök diszkrét gentleman, a ki a hölgyek titkát megazokta őrizni.

— **Hogy mily bizalommal viseltet-** nek az orvosok a Brandt R. gyógyszerész által előállított svájci lapdaccai iránt altestzavarok és annak következményei, mint: tömődés, fuvódás, gyomoronyomás, savanyulás, máj- és epe-bántalmak, aranyér, fejfájás, fáradság, tünnyavér stb. bajoknál a következők levelekből kitűnik. — Wollau, Cilli mellett (Ausztria). Te-kintetes ur! A küldött lapdacok hatásával minden tekintetben tökéletesen megelégedve vagyok, kérek stb. Tisztelettel Kulcs Fr. gyakorló orvos. — Tekintetes ur! Lapdaccaival kísérleteket tettem és azoknak hatása nékem igen dicsőitett stb. Tisztelettel Weber F. gyakorló orvos. Uzenich u. p. St. Martin (Felső Ausztria). — Tisztelet Brandt ur! Sokféle kísérletet tettem az Önnek ugynevezett svájci lapdaccaival és örömmel konstátalom, hogy azokkal kell esetekben kitűnő hatásnak. Dornbach, Bécs mellett, 1883. július 6-án Dr. Felder Engelbert, községi orvos és Schwarzenberg herczeg házi orvosa. — A ki tehát gyorsan, alaposan és kevés költséggel fájdmalait megszabadulni óhajt, alkalmazza azt az egész világon ösmert háziszert. Szencelcégje csak 70 kr. és az egész hóra elegendő és Pécsent: Sipicz István és Balázs Ödön gyógyszerzártáiban kapható.

Irodalom.

— **„A kereskedelmi jogtudomány elemei“** czim alatt, a magyar keresk. törvénykönyv szabályaihoz alkalmazkodva, dr. Mutschbacher Viktor köz- és váltó-ügyvéd, jogakadémianak r. tanára nagy szabású munkát rendezett sajtó alá, melyre a napokban bocsátotta ki az előfizetési, illetve aláírási felhívást. Oly kereskedelmi jogi munkának hiányát, mely a keresk. jogi intézményeket és elveket könnyen felfoghatólag és mégis behatólag alaposan, különösen pedig egy jogászok, mint a kereskedőség, s a nagy közönség gyakorlati igényeinek is megfelelőleg magyarazza és tárgyalja, rég éri a keresk. jogot tanulni és alaposan ismerni vágyó és szükségű magyarajku jogtanuló és kereskedelmi ifjúság, de éppen úgy éri egy ily munka hiányát a gyakorlati élet embere, a bíró, az ügyvéd s a gyakorló kereskedő is. E hiányon segített a szerző! Műve valóban hűzágótló lesz. A legmelegebben ajánljuk a nagyközönség figyelmébe, pártfogásába; fizessenek rá elő, illetve rendeljék meg, hogy ez által lehetővé tétessék a nevezetes munka megjelenése. A körülbelül 35—36 nyomottat ivre terjedő könyv ára 4 frt, mely öszeg f. é. augusztus hó 15-ig, a „Madarász“-féle nyomdaczég üztelvezetéségenek, mint bizományosnak (Pécs, országút 11. sz. a.) küldendő. A torjedelmes munka három könyvből fog állni. Első könyv: A kereskedelem személyiőr. Második könyv: A kereskedelem tárgyai. Harmadik könyv: A keresk. ügyletekről. Függetlek. Első rész: A könyvvezetéséről és annak történelmi kifejlődéséről. A kereskedelmi könyvekről általában. Az egyszerű könyvvezetéséről. A kettős könyvvezetésről. A kereskedelmi cégjegyzékek berendezése és vezetése. Második rész: A m. keresk. törvénykönyv §-ainak sorbani jegyzéke, kimerítő betűrendes tárgymutató.

Ráth Mór legújabb kiadmányai:

— **Twist Olivér** (Boz-Dickens-től) angolból f. Gondol Dániel. — I. füzet. — A magyar nemzet családí könyvtára“ czimű vállalatnak ez 32-ik füzeté és újra egy klasszikus irodalmi becsű mű lesz vele áttűtve könyvtárunkba. A füzet ára 40 kr.

— **Arany János** összes munkáiból megjelent a 4., 5. és 6-ik füzet. Az első a kisebb költemények tartalmazó s 443. lapra terjedő kötet azzel befejezettet a pontos tartalomjegyzékek kiészítetett. — A negyedik füzet megkezdő a nagy költő remek „Toldit“ és annak tiszteletének a 3-ik-ikben befejező következik „Toldi szerelme.“ — A tartalmas füzetek ára csak 60 kr. és melegen ajánljuk minden magyar családnak, mely Arany- — szinarany műveit még nem bírja.

— **A törvénykezés szünidőiről.** 1883: 33-ik t. cz. és annak végrehajtása tárgyában igazságügyminiszteri rendelet, utasításokkal és magyarázatokkal. Ára 25 kr.

— **Uzora- és részlet-üyleti törvények.** 1883: 25-ik t. cz. utalásokkal és magyarázatokkal. Ára 30 kr.

— **1883. évi O. Törvényekhez jegyzetekkel,** utalásokkal és magyarázattal. II. füzet XXI-XXXIII. Ára 60 kr.

— **„Közigazgatás“** (szerkeszti Pető László) július havi füzetének tartalma. Grünwald Béla (arckép mellőkellet). A közigazgatás államosítása. — A fővárosi rendőrség. — Közegészségügy. Irodalom. — Vegyesek. Előfizetési ára félévre 2 frt.

— **Magyar irók népszerű kiadása.** Kevés oly komolyabb irodalmi vállallattal dicsőekeltünk, melynek füzetéi száma meghaladná a százat is. Annál öröndetesebb, hogy azt épen oly vállallatról konstátálhatjuk, mely régebb és újabb irók részint kiadatlán, részint ésszegyűjtetlen műveinek gyűjteményé képezi, mint a „Nemzeti Könyvtár“ szerkesztője és kiadja Abafi Aigner Lajos. Ez irodalmi tárház újabb tíz (116—125) füzetét vetjük; ezekben befejeződött leli G. A. J. ó s f. alföldi közeget m. é. s teljesen nyújtak ugyanazon Gaal a. n. k. „Történeti boszgyeji“ tartalmazó kötet Megindítottak egyuttal Balog Zoltán színműveinek kiadása, a melyek eddigél napvilágot nem láttak még; az illető füzetek előző adák tehát kezinkbe az e téren sem idegen költő „Apor vajda“, „Karföld“ és „Báthory Erzsébet“ czimű történeti tragédiák, melyek behatóbb ismertetést és méltánylatot igényelnek. A pártolása méltó vállaltat füzeteknek ára 30-30 kr.

— **„Magyar színeszék és színeszék élet-rajza“** czimű füzetes vállallattól a második füzetet kaptuk. Kassán Báthori Románcsik Mihály szerkeszté. Vagyoen közöl életrajzi adatokat, szi

